
ANNALIS
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. XLVIII, 1

SECTIO H

2014

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Katedra Finansów Publicznych

TOMASZ M. BUDZYŃSKI

*Analiza deficytu sektora finansów publicznych
w Polsce w latach 2007–2012*

Analysis of public finance sector deficit in Poland in the years 2007–2012

Słowa kluczowe: finanse publiczne, deficyt budżetowy

Keywords: public finances, budget deficit

Wstęp

Jednym z istotnych problemów budżetu polskiego państwa, występującym od wielu lat, jest kwestia jego permanentnej nierównowagi, co stało się szczególnie dotkliwe w czasie kryzysu. Z uwagi na to, iż budżet państwa stanowi centralny element systemu finansów publicznych w Polsce, nierównowaga w budżecie państwa w dużej mierze decyduje o wyniku całego sektora. Problem deficytu budżetowego nie sprowadza się tylko do kwestii rozbieżności pomiędzy strumieniami dochodów w budżecie państwa a strumieniami wydatków, ale ma także niebagatelne znaczenie ze względu na to, że determinuje poziom potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, generuje dług publiczny, wpływa na sytuację na rynkach finansowych. Deficyt budżetowy pociąga za sobą także negatywne konsekwencje makroekonomiczne [Wernik, 2011, s. 92]. Istotną kwestię wynikającą z członkostwa Polski w Unii Europejskiej stanowi konieczność utrzymywania deficytu budżetowego w granicach określonych przepisami unijnymi. Obecnie Polska nie wypełnia tych zobowiązań traktatowych i objęta jest, podobnie jak 17 innych państw członkowskich, procedurą nadmiernego deficytu, zaś termin korekty nierównowagi został przesunięty na 2014 rok [Monitor..., 2013, s. 1].

Cel artykułu stanowi analiza deficytu budżetu państwa¹ oraz sektora finansów publicznych² w Polsce w latach 2007–2012 oraz ocena podejmowanych działań w kierunku jego redukcji.

1. Deficyt budżetu państwa

Deficyt stał się już niemal immanentną budżetu państwa, wpisana niejako w jego istotę, bowiem od 1991 roku corocznie część wydatków budżetu państwa nie znajduje pokrycia w uzyskanych dochodach. W pierwszej części poprzedniej dekady mieliśmy do czynienia z procesami wzrostowymi w zakresie deficytu budżetowego, natomiast na lata 2005–2007 przypadł okres stabilizowania się jego wielkości w warunkach wysokiego tempa rozwoju gospodarczego, co spowodowało, iż czynniki cykliczne pozytywnie wpływały na kształtowanie się salda budżetu państwa [Ciak, 2012, s. 207]

Rozpatrując rozmiary deficytu budżetu państwa, trzeba mieć na uwadze, iż na skalę nierównowagi w budżecie oraz poziom potrzeb pożyczkowych wymagających sfinansowania wpływa nie tylko sama luka powstająca pomiędzy wydatkami a dochodami budżetowymi. Saldo nie uwzględnia bowiem innych operacji dokonywanych w budżecie państwa, które z różnych przyczyn nie są uznawane za wydatki budżetowe. Problem ten dotyczy konieczności finansowania ubytku składek transferowanych z FUS do OFE, systemu prefinansowania oraz od 2010 roku salda budżetu środków europejskich.

W roku 2007 zanotowano najniższy deficyt w budżecie państwa – wyniósł on jedynie 16 mld zł (1,3% PKB), zaś przy uwzględnieniu pozostałych operacji budżetowych nierównowaga osiągnęła poziom 32 mld zł (2,7% PKB). Korzystna sytuacja gospodarcza nie była natomiast asumptem do wdrożenia reform strukturalnych mających przywrócić równowagę systemowi budżetowemu i finansom państwa. Strukturalne problemy istniejące od dawna w polskim budżecie ujawniły się w pełni w okresie światowego kryzysu i spowolnienia gospodarczego, które nie ominęło Polski.

¹ Deficyt budżetu państwa to ujemna różnica między dochodami a wydatkami budżetu państwa.

² Deficyt sektora finansów publicznych to ujemna różnica między dochodami publicznymi a wydatkami publicznymi ustalona po wyeliminowaniu przepływów finansowych pomiędzy jednostkami sektora finansów publicznych.

Tabela 1. Saldo budżetu państwa, budżetu środków europejskich, rozdysponowania wpływów z prywatyzacji i prefinansowania

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Saldo budżetu państwa	-15 956,4	-24 346,2	-23 845,0	-44 591,1	-25 124,4	-30 406,7
Saldo budżetu środków europejskich	-	-	-	-10 416,0	-12 239,0	-3 653,7
Saldo rozdysponowania przychodów z prywatyzacji	-14 825,2	-18 890,2	-20 517,1	-13 321,0	-9 163,2	-4 690,0
Saldo prefinansowania	-1 159,0	-2 272,5	-4 368,1	-658,1	-79,1	-408,0
Łącznie (w mln zł)	-31 940,5	-45 508,9	-48 730,2	-68 986,2	-46 605,7	-38 750,5
Łącznie (w % PKB)	2,7	3,6	3,6	4,9	3,0	2,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu państwa za poszczególne lata.

W latach 2008–2009 nastąpił wyraźny wzrost łącznej nierównowagi w budżecie o prawie 1 punkt procentowy PKB – do 3,6% PKB. Wynikało to zarówno z powiększenia się deficytu budżetu państwa do 24 mld zł, jak i ujemnego salda rozdysponowania przychodów z prywatyzacji o 5,5 mld zł i salda prefinansowania. Natomiast w 2010 roku skala nierównowagi budżetowej osiągnęła w badanym okresie maksimum i wyniosła prawie 70 mld zł (4,9% PKB). Główną przyczyną takiego stanu rzeczy był fakt, że niemal podwoił się deficyt budżetu państwa (do 44,5 mld zł³), na co dodatkowo nałożył się deficyt budżetu środków europejskich w wysokości 10,5 mld zł⁴. Korzystnie natomiast ukształtowały się przychody z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa, dzięki czemu ujemne saldo rozdysponowania środków z tego tytułu zmniejszyło się o 7 mld zł. Pozytywny wpływ na skalę nierównowagi w 2010 roku miał spadek o 3,7 mld zł ujemnego salda prefinansowania.

Kolejne dwa lata to okres ograniczania nierównowagi w budżecie państwa. W roku 2011 udało się ją obniżyć o 22,3 mld zł (do 3% PKB) i o kolejne 8 mld zł w 2012 roku (do 2,4% PKB). Odbyło się to przede wszystkim dzięki większemu zrównoważeniu budżetu państwa oraz zredukowaniu refundacji FUS odpływu składek do OFE⁵. Korzystny wpływ w 2012 roku miało także stosunkowo niewielkie ujemne saldo w budżecie środków europejskich.

³ W ustawie budżetowej na rok 2010 założono deficyt na poziomie 52,2 mld zł.

⁴ W warunkach porównywalnych do roku 2009 deficyt budżetu państwa przy braku wyodrębnienia środków europejskich wyniósłby 55 mld zł, a zatem byłby to wzrost o 131%.

⁵ Z dniem 1 maja 2011 roku dokonano radykalnego zmniejszenia części składki emerytalnej transferowanej do OFE – z 7,3% do 2,3%.

2. Deficyt sektora finansów publicznych

Problem nierównowagi warto przeanalizować nie tylko w w kontekście budżetu państwa, ale również całego sektora finansów publicznych. Deficyt obejmujący cały sektor prezentowany jest według metodologii krajowej⁶ oraz unijnej⁷.

Tabela 2. Saldo sektora finansów publicznych (metoda krajowa)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
W mln zł						
Saldo sektora FP	1 700,0	-20 000,0	-50 129,6	-84 675,8	-55 879,1	-38 159,1
Saldo podsektora rządowego	-9 700,0	-18 900,0	-25 700,0	-57 109,2	-36 078,2	-34 240,6
Saldo podsektora samorządowego	2 100,0	-2 300,0	-13 600,0	-16 324,6	-12 586,1	-460,7
Saldo podsektora ubezpieczeń społecznych	9 300,0	1 200,0	-11 829,6	-11 242,0	-7 214,8	-3 457,8
w % PKB						
Saldo sektora FP	0,1	-1,6	-3,7	-6,0	-3,7	-2,4
Saldo podsektora rządowego	-0,8	-1,5	-1,9	-4,0	-2,4	-2,1
Saldo podsektora samorządowego	0,2	-0,2	-1,0	-1,2	-0,8	0,0
Saldo podsektora ubezpieczeń społecznych	0,8	0,1	-0,9	-0,8	-0,5	-0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu państwa za poszczególne lata.

Tendencje zmian w deficycie sektora instytucji rządowych i samorządowych były zbliżone do tych w deficycie budżetu państwa i łącznej nierównowadze budżetowej. Niemniej jednak skala pogłębiania się deficytu sektora okazała się znacznie większa, bowiem deficyt zanotowany w roku 2010 nominalnie był w stosunku do roku 2007 pięciokrotnie wyższy⁸ i wyniósł 111,3 mld zł, co odpowiadało 7,9% PKB. Lata 2009–2010 to okres, kiedy deficyt sektora instytucji rządowych samorządowych był ogromny i przekraczał poziom 7% PKB.

⁶ Metoda krajowa ma wiele mankamentów, nie przedstawia pełnego obrazu deficytu sektora finansów publicznych. Na ten problem zwróciła uwagę m.in. Najwyższa izba Kontroli [*Analiza wykonania...*, 2013, s. 178].

⁷ Metoda unijna (brukselska, według ESA '95), choć nie jest w pełni doskonała, przedstawia znacznie pełniejszy obraz nierównowagi sektora instytucji rządowych i samorządowych, uwzględnia bowiem także m.in. deficyt budżetu środków europejskich oraz refundację transferu składek do OFE.

⁸ Deficyt jako udział w PKB powiększył się czterokrotnie.

Tabela 3. Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych (*general government* – metoda unijna)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
W mln zł						
Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych	-22 112	-46 890	-99 596	-111 291	-76 094	-62 698
Saldo podsektora rządowego	-35 294	-49 837	-73 164	-90 826	-64 013	-61 538
Saldo podsektora samorządowego	510	-2 298	-14 304	-17 386	-10 733	-4 159
Saldo podsektora ubezpieczeń społecznych	12 672	5 245	-12 128	-3 079	-1 348	3 359
w % PKB						
Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych	-1,9	-3,7	-7,4	-7,9	-5,0	-3,9
Saldo podsektora rządowego	-3,0	-3,9	-5,4	-6,4	-4,2	-3,9
Saldo podsektora samorządowego	0,0	-0,2	-1,1	-1,2	-0,7	-0,3
Saldo podsektora ubezpieczeń społecznych	1,1	0,4	-0,9	-0,2	-0,1	0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie komunikatów GUS dotyczących deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych w poszczególnych latach.

Kolejne dwa lata to okres poprawy sytuacji w systemie finansów publicznych i relatywnej redukcji wielkości deficytu do 5% PKB w roku 2011 i 3,9% PKB w roku 2012, co jest niewątpliwie sporym osiągnięciem, jeśli wziąć pod uwagę niekorzystny wpływ czynników makroekonomicznych, szczególnie obniżającego się tempa wzrostu produktu krajowego brutto. Warto podkreślić, iż największy spadek tempa wzrostu PKB przypadł na rok 2009, co częściowo wyjaśniałoby tak duży przyrost deficytu, natomiast dalsze pogłębienie się deficytu nie pozostaje w korelacji z tempem wzrostu PKB, które było ponaddwukrotnie większe.

Z analizy deficytu sektora finansów publicznych wynika, iż stan budżetu państwa jest główną determinantą wyniku całego sektora. Szczególnie wyraźnie widać tę zależność przy wynikach obliczonych metodą unijną, w której ujęte są pozostałe operacje budżetowe wpływające na poziom równowagi budżetowej. Ponadto podsektor rządowy, w którym mieści się budżet państwa, to jedyny element systemu finansów publicznych, w którym permanentnie notuje się deficyt. W podsektorze ubezpieczeń społecznych trzykrotnie zanotowano nadwyżkę – największą w roku 2007 (12,6 mld zł), zaś najwyższy deficyt przypadł na rok 2009 (12,1 mld zł), natomiast kolejne lata to okres szybkiej poprawy salda tego podsektora. Natomiast w podsektorze samorządowym najtrudniejszy okres przypadł na lata 2009–2011, zaś w roku 2012 nastąpiła znaczna poprawa salda tego podsektora.

Obecna sytuacja budżetu państwa i sektora finansów publicznych nie napawa optymizmem. W roku 2013 konieczna okazała się nowelizacja budżetu państwa i zwiększenie deficytu o kolejne 16 mld zł – do kwoty 51,5 mld zł, zaś w kolejnym roku deficyt ma być równy 47,7 mld zł. Natomiast skala całej nierównowagi budżetowej w obu latach ma wynieść około 55 mld zł, co zostanie osiągnięte dzięki nadwyżce w budżecie środków europejskich (6,2 mld zł w 2012 roku) oraz spadkowi refundacji transferów do OFE w 2014 roku. Deficyt sektora finansów publicznych liczony metodą krajową wzrośnie prawie dwukrotnie i wyniesie w obu latach ponad 60 mld zł⁹ [*Uzasadnienie...*, 2013, s. 183]. Natomiast Komisja Europejska prognozuje, iż deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniesie odpowiednio 3,9 i 4,1% PKB, co oznacza, iż Polska nie zdąży do roku 2014 zredukować deficytu poniżej wartości referencyjnej, tj. 3% PKB [*European Economic...*, 2013, s. 81]

3. Działania ograniczające deficyt

Działania zmierzające do konsolidacji fiskalnej podjęto w Polsce dopiero w roku 2010, na co złożyło się kilka czynników. Pierwszy z nich to decyzja Rady Ecofin o nałożeniu na Polskę procedury nadmiernego deficytu z zaleceniem jego redukcji do roku 2012 poprzez zmniejszenie deficytu strukturalnego średnio o co najmniej 1,25 punktu procentowego PKB w okresie 2010–2012. Po drugie, zła sytuacja systemu finansów publicznych w 2009 roku była swoistym zaskoczeniem, bowiem w roku 2008 deficyt sektora wyniósł 3,7% PKB, a na rok 2009 prognozowano, że będzie to 4,6% PKB – ostatecznie zaś po nowelizacji budżetu prognozę deficytu podwyższono o 2 punkty procentowe PKB, przy czym deficyt rzeczywisty wyniósł 7,4% PKB [Ciak, 2013, s. 210]. Trzeci czynnik niewątpliwie stanowiła sytuacja ekonomiczna i gospodarcza – w roku 2010 tempo wzrostu PKB wyraźnie przyspieszyło. Czwarty element to dynamiczne zwiększanie się długu publicznego, wywołane dużą skalą nierównowagi w sektorze finansów publicznych¹⁰.

Ponieważ zasadniczym źródłem deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych był nadmierny wzrost wydatków publicznych, większość działań konsolidacyjnych skoncentrowano na stronie wydatkowej, co należy ocenić pozytywnie, gdyż w literaturze wskazuje się, iż konsolidacja fiskalna dokonywana po stronie wydatkowej charakteryzuje się większą trwałością [Carnot, 2013, s. 2].

W 2011 roku wprowadzono w budżecie państwa wydatkową regułę dyscyplinującą, która ogranicza wzrost wydatków elastycznych oraz nowych wydatków prawnie zdeterminowanych do poziomu ustalonego wielkością prognozowanej inflacji powiększonej

⁹ Odpowiednio 4,1% PKB w 2013 roku i 3,6% PKB w 2014.

¹⁰ W latach 2007–2009 dług Skarbu Państwa powiększył się o 130 mld zł (26%), z 42,6% do 47% PKB, zaś państwowy dług publiczny o 142,5 mld zł (27%), z 44,8% PKB do 49,8% PKB [*Strategia zarządzania...*, 2013, s. 62].

o 1 punkt procentowy. Niewątpliwie implementacja każdej reguły wydatkowej w Polsce będzie innowacyjnym działaniem w dobrym kierunku, ale trzeba zwrócić uwagę, iż takie oddziaływanie jest dość mocno ograniczone. Odnosi się ono bowiem z jednej strony wyłącznie do wydatków budżetu państwa, stanowiących około 30% całości wydatków publicznych w Polsce, zaś z drugiej obejmuje właściwie tylko elastyczne wydatki budżetu państwa, które pochłaniają jedynie 25% środków budżetowych. Łączny efekt dotyczący stabilizacji wzrostu wydatków publicznych na podstawie reguły wydatkowej obejmuje zatem 9% wydatków publicznych.

Pozostałe działania podjęte w celu ograniczenia wydatków i ich wpływu na deficyt sprowadzają się do trzech obszarów. Dokonano zamrożenia nominalnego funduszu wynagrodzeń w znacznej części jednostek należących do sektora finansów publicznych, co jest typowym instrumentem konsolidacji fiskalnej, wykorzystywanym także w innych krajach UE. Najsilniejszy efekt fiskalny miało ograniczenie przywilejów uprawniających do wcześniejszego przechodzenia na emeryturę¹¹. Ponadto obniżono krajowe płatności bezpośrednie dla rolników w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Minimalny efekt fiskalny przyniosło natomiast obniżenie wysokości zasiłku pogrzebowego z 6 000 zł do 4 000 zł [*Program konwergencji...*, 2012, s. 15].

Po stronie dochodów publicznych podjęto także szereg kroków skutkujących wzrostem wpływów budżetowych. Największe zmiany objęły system ubezpieczeń społecznych – podniesiono składkę rentową płaconą przez pracodawców o 2 punkty procentowe (z 6 do 8% podstawy wymiaru) oraz radykalnie zmniejszono wielkość składki emerytalnej przekazywanej do otwartych funduszy emerytalnych (z 7,3 do 2,3%)¹². Należy wskazać, iż transfer środków do OFE nie tylko wpływa na poziom nierównowagi budżetowej, ale także generuje dodatkowe, niemałe koszty obsługi dodatkowego zadłużenia powstałego w wyniku reformy emerytalnej. Z szacunków Ministerstwa Finansów wynika, iż roczny koszt obsługi dodatkowego długu wynosi około 0,8–0,9% PKB¹³, zaś wielkość długu publicznego wygenerowanego wskutek reformy emerytalnej na koniec 2012 roku osiągnęła kwotę 279,4 mld zł (17,5% PKB). Efektem podjętych działań jest zmniejszenie wpływu reformy emerytalnej na deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych z 2,4% PKB w 2010 roku do 1,4% PKB w roku 2012 [*Strategia zarządzania...*, 2013, s. 22].

Wiele posunięć dotyczyło systemu podatkowego, a przede wszystkim podatków pośrednich. W podatku od towarów i usług stawki 22% i 7% przejściowo podwyższono o 1 punkt procentowy, przy jednoczesnym wyodrębnieniu stawki 5%, którą objęto podstawowe towary żywnościowe. Ograniczono także możliwość odliczania VAT naliczonego przy nabyciu samochodów osobowych oraz paliwa do nich. Zmiany w zakresie podatku akcyzowego dotyczyły przede wszystkim podwyższenia stawki na olej opałowy, a ponadto na papierosy oraz zniesienia ulg na biokomponenty.

¹¹ 0,33% PKB w roku 2012.

¹² Łączny efekt tych działań wyniósł w 2012 roku około 1% PKB [*Program konwergencji...*, 2012, s. 15].

¹³ 14,4 mld zł w roku 2012.

W 2012 roku wprowadzono także nowy podatek – od wydobycia niektórych kopalni, stanowiący dochód budżetu państwa. Mniejsze znaczenie fiskalne mają natomiast zmiany konstrukcji podatku dochodowego od osób fizycznych. Polegały one głównie na zamrożeniu progów skali podatkowej oraz modyfikacji opodatkowania lokat bankowych.

Wsparcie działań konsolidacyjnych stanowiły także nowe reguły określające zasady konstruowania budżetu, takie jak [*Sprawozdanie...*, 2013 s. 280]:

- konieczność zrównoważenia budżetów jednostek samorządu terytorialnego w części bieżącej, a zatem wydatki mogą być dokonywane do wielkości dochodów budżetowych powiększonych o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki;
- w planie dochodów i wydatków agencji wykonawczej planowane wydatki nie mogą być wyższe od planowanych dochodów;
- Rada Ministrów w trakcie trwania unijnej procedury nadmiernego deficytu nie może przyjmować projektów ustaw, których skutkiem finansowym może być zmniejszenie dochodów jednostek sektora finansów publicznych w stosunku do wielkości wynikających z obowiązujących przepisów oraz projektów powodujących zwiększenie wydatków.

Zakończenie

Z jednej strony problem deficytu w sferze finansów publicznych Polsce nie jest kwestią ostatnich lat. Z drugiej strony permanentna i narastająca nierównowaga strukturalna sektora instytucji rządowych i samorządowych została wzmocniona przez czynniki o charakterze cyklicznym, co doprowadziło do deficytu o nienotowanych dotąd rozmiarach. Niewątpliwie problem deficytu wymaga podjęcia pilnych działań w celu jego obniżenia, a nawet – jak w państwach skandynawskich – osiągnięcia nadwyżek budżetowych.

Konsolidacja fiskalna prowadzona w ciągu ostatnich dwóch lat w Polsce przyniosła zamierzone efekty w postaci zredukowania poziomu deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych o połowę, co nie oznacza jednak końca bolesnego procesu, jakim jest równoważenie systemu finansów publicznych. Choć ocena Komisji Europejskiej w zakresie podjętego wysiłku fiskalnego jest pozytywna, to zwraca się uwagę na fakt, iż deficyt nie został zredukowany poniżej wartości referencyjnej, a wobec tego dalej trwa procedura nadmiernego deficytu. Niemal pewne jest to, iż deficyt w latach 2013–2014 nie spadnie, a najprawdopodobniej jeszcze wzrośnie i dotrzymanie przesuniętego na rok 2014 terminu korekty nadmiernego deficytu nie będzie możliwe. Za nierealne należy uznać także zapowiedź Polski, iż do roku 2016 osiągnie średniookresowy cel budżetowy (MTO), przyjęty na poziomie 1% PKB, tym bardziej iż brak jest spójnego programu sanacyjnego w tym zakresie. W najbliższych latach będziemy mieli natomiast do czynienia z istotnym ograniczeniem inwestycji

publicznych, co stoi w sprzeczności z założeniem, iż konsolidacja fiskalna ma być przyjazna dla wzrostu gospodarczego.

Należy wskazać, iż władze rządowe odpowiedzialne za prowadzenie polityki fiskalnej nie opracowały spójnego, logicznego i adekwatnego do potrzeb budżetowych programu konsolidacji fiskalnej. Dotychczas podejmowane działania, choć częściowo przyniosły zapowiadany skutek, nie stanowią całościowego rozwiązania problemów strukturalnych nękających polski system finansów publicznych. Były one w zasadzie nie przemyślanym zestawem powiązanych ze sobą elementów, ale oderwanymi od siebie, chaotycznymi krokami mającymi tylko jeden cel – tymczasowo obniżyć deficyt. Jedyne rozwiązanie wpływające w długim okresie na równowagę systemu finansów publicznych stanowi podwyższenie wieku emerytalnego, choć i ono ma szereg wad. Niekorzystne w dłuższej perspektywie jest także przenoszenie aktywów zgromadzonych dotychczas w otwartych funduszach emerytalnych do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, czego efektem będzie tylko jednorazowe obniżenie relacji długu publicznego do PKB o 7 punktów procentowych. Natomiast dobrym rozwiązaniem będzie wprowadzenie zapowiadanej stałej reguły wydatkowej, limitującej przyrost wydatków, niemniej jednak będzie ona skuteczna tylko w połączeniu z gruntownymi reformami, przede wszystkim systemów zabezpieczenia społecznego.

Bibliografia

1. *Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w roku 2012*, Najwyższa Izba Kontroli, Warszawa 2013.
2. Carnot N., *The composition of fiscal adjustment: some principles*, ECFIN Economic Brief, 23/2013.
3. Ciak J., *Źródła finansowania deficytu budżetu państwa w Polsce*, CeDeWu, Warszawa 2012.
4. *European Economic Forecast. Spring 2013*, "European Economy" 2013, no. 2.
5. *Monitor konwergencji nominalnej*, Ministerstwo Finansów, 2013, nr 9.
6. *Program konwergencji. Aktualizacja 2012*, Rada Ministrów, Warszawa 2012.
7. *Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za rok 2012*, Rada Ministrów, Warszawa 2013.
8. *Strategia zarządzania długiem publicznym w latach 2014–2017*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 2013.
9. *Uzasadnienie do ustawy budżetowej na rok 2014*, Rada Ministrów, Warszawa 2013.
10. Wernik A., *Finanse publiczne. Cele, struktury, uwarunkowania*, PWE, Warszawa 2011.

Analysis of public finance sector deficit in Poland in the years 2007–2012

The major problem of public finance system in Poland is the deficit of general government. Although budget imbalance is not a new case, the deficit has deepened, especially in 2009–2010. Poland has implemented partly successful fiscal consolidation, which is not aimed at promoting a growth-friendly approach to consolidation design. The fiscal consolidation is the spending based adjustment.